

LIFE ANDROS PARK

«Διατήρηση των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας της προστατευόμενης περιοχής της Άνδρου με την ενσωμάτωση κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων»
LIFE16 NAT/GR/000606

ΔΡΑΣΗ C5

Τελική αναφορά μέτρων εφαρμογής μετριασμού αλληλεπίδρασης μεταξύ αλιείας και μεσογειακής φώκιας

Δεκέμβριος 2022

Περιεχόμενα

Ομάδα Μελέτης	iii
Περιεχόμενα.....	iv
Εκτενής Περίληψη	1
Executive Summary	4
1 Εισαγωγή	6
2 Μεθοδολογία	9
2.1 Εποπτεία θαλάσσιων περιοχών Παλαιόπολη και Στένο Άνδρου-Τήνου	9
2.2 Σήμανση ποιότητας Andros Brand	12
2.3 Προώθηση αλιευτικού τουρισμού	14
3 Αποτελέσματα	17
3.1 Εποπτεία θαλάσσιων περιοχών Παλαιόπολη και Στένο Άνδρου-Τήνου	17
3.2 Σήμανσης ποιότητας Andros Brand	22
3.3 Προώθηση αλιευτικού τουρισμού	22
4 Συμπεράσματα	24
Παραρτήματα:.....	26
Παράρτημα Ι.....	27
Παράρτημα ΙΙ.....	31
Παράρτημα ΙΙΙ.....	32
Παράρτημα ΙV.....	37
Παράρτημα V.....	40
Παράρτημα VI.....	42
Παράρτημα VII.....	45
Παράρτημα VIII.....	46
Παράρτημα ΙΧ.....	53

Εκτενής Περίληψη

Το παρόν αποτελεί την τελική αναφορά πεπραγμένων της εφαρμογής μέτρων μετριασμού αλληλεπίδρασης μεταξύ αλιείας και Μεσογειακής Φώκιας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της δράσης C5 «Αντιμετώπιση των επιπτώσεων των αλληλεπιδράσεων μεταξύ Μεσογειακής Φώκιας και αλιείων» του έργου LIFE «Διατήρηση των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας της προστατευόμενης περιοχής της Άνδρου με την ενσωμάτωση κοινωνικοοικονομικών παραμέτρων» (LIFE Andros Park, LIFE 16 NAT/GR/000606).

Το έργο υλοποιήθηκε από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε συνεργασία με τον Δήμο Άνδρου, τον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό «ΔΗΜΗΤΡΑ», το ίδρυμα CBD-Habitat, την Καΐρειο Βιβλιοθήκη, την Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, ΜΟm, και την εταιρεία περιβαλλοντικών συμβούλων ΝCC με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Πράσινου Ταμείου.

Το έργο στόχευε στην υλοποίηση δράσεων προτεραιότητας για τη διατήρηση, τη βελτίωση καθεστώτος διατήρησης και την αποκατάσταση του οικοτόπου προτεραιότητας με αλλουβιακά δάση σκλήθρων (*Alnus glutinosa*), καθώς και τριών θαλάσσιων ειδών πανίδας της Άνδρου με υψηλή προτεραιότητα διατήρησης, συγκεκριμένα της Μεσογειακής Φώκιας (*Monachus monachus*), του Θαλασσοκόρακα (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) και του Αιγαιόγλαρου (*Larus audouinii*). Για τον σκοπό αυτό το έργο υλοποίησε μια σειρά διαχειριστικών παρεμβάσεων, οι κύριες εκ των οποίων είναι μέτρα προστασίας των αλλουβιακών δασών σκλήθρων από πυρκαγιές, πλημμυρικά φαινόμενα, διάβρωση του εδάφους και υπερβόσκηση, αποκατάστασης των συστάδων σκλήθρων που έχουν καταστραφεί πρόσφατα, καθαρισμού και διαχείρισης των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων στις ακτές και τη θάλασσα, καθώς και μείωσης των αρνητικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ Μεσογειακής Φώκιας και αλιείας με την ταυτόχρονη προώθηση των τοπικών αλιευτικών προϊόντων και του αλιευτικού τουρισμού.

Ο στόχος της δράσης C5 ήταν ο μετριασμός των επιπτώσεων των αλληλεπιδράσεων μεταξύ Μεσογειακής Φώκιας και της τοπικής παράκτιας αλιείας της Άνδρου μέσω (Α) της ενίσχυσης της εποπτείας των υφιστάμενων περιοχών όπου απαγορεύεται η αλιεία, ώστε να μειωθεί η παράνομη αλιεία, (Β) η δημιουργία και η προώθηση σήμανσης ποιότητας «Andros Brand» των τοπικών αλιευτικών προϊόντων και (Γ) η προώθηση του αλιευτικού τουρισμού σε τοπικούς αλιείς της Άνδρου και σε επισκέπτες του νησιού.

Η επιλογή και οι μέθοδοι υλοποίησης των παραπάνω μέτρων βασίστηκαν στα αποτελέσματα των προπαρασκευαστικών δράσεων του έργου LIFE: Δράση A2 «Αξιολόγηση των οικολογικών απαιτήσεων και των οικοτόπων της Μεσογειακής Φώκιας, των πλαστικών απορριμμάτων που καταλήγουν στη θάλασσα, του παρατημένου αλιευτικού εξοπλισμού και των αλληλεπιδράσεων με τους αλιείς», Δράση A3 «Επιχειρησιακός σχεδιασμός για δράσεις διατήρησης: Κατάρτιση προαπαιτούμενων τεχνικών εγγράφων και μελετών» και Δράση A4 «Κοινωνικο-οικονομική ανάλυση με σκοπό την ταυτοποίηση των τρωτών σημείων και των πιθανών ευκαιριών για την αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών Natura 2000 στο νησί της Άνδρου (ΕΖΔ και ΖΕΠ)».

Η εποπτεία των θαλάσσιων περιοχών Παλαιόπολη και Στενό Άνδρου-Τήνου περιλάμβανε τακτική παρακολούθηση από εποπτικά σημεία με τη χρήση οπτικών μέσων με βάση το πρωτόκολλο που αναπτύχθηκε για τον σκοπό αυτό, σε συνδυασμό με τη φύλαξη που πραγματοποιείται σε συνέχεια του έργου LIFE ANDROSSPA. Από το φθινόπωρο του 2021 έως το φθινόπωρο του 2022 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 257 επισκέψεις πεδίου εποπτείας και 50 περιπολίες φύλαξης. Καταγράφηκε ένα περιστατικό παράνομης αλιείας με ψαροντούφεκο στο Στενό Άνδρου-Τήνου. Με βάση τα στοιχεία του Συλλογή Παράκτιων Αλιέων της Άνδρου η παράνομη αλιεία έχει μειωθεί παρά πολύ κατά το διάστημα τελευταίων 2-3 ετών, με μια από τις κύριες αιτίες η επιτήρηση και η φύλαξη των θαλάσσιων περιοχών που γίνεται από το Δήμο της Άνδρου και στο πλαίσιο του έργου LIFE Andros Park. Η παράνομη αλιεία με δυναμίτη και από μηχανότρατες έχει σταματήσει πλήρως ενώ παραμένει η παράνομη αλιεία με ψαροντούφεκο η μείωση της οποίας είναι της τάξης 50%.

Δημιουργήθηκαν πρόγραμμα σήμανσης ποιότητας «Andros Brand» και σήμα ποιότητας «Andros Brand» που περιλαμβάνει τη λειτουργία Επιτροπής Διαχείρισης Σήματος Ποιότητας «Andros Brand» και την ένταξη αλιέων και επιχειρήσεων εστίασης στο πρόγραμμα με βάση τον κανονισμό και κριτήρια συμμετοχής που σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE. Παράλληλα, έγινε προώθηση της σήμανσης ποιότητας μέσω της ιστοσελίδας και του οικοτουριστικού γραφείου του έργου LIFE καθώς και μέσω τεχνικών συναντήσεων εργασίας και προσωπικής επικοινωνίας με τις επιχειρήσεις. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2022 στο πρόγραμμα σήμανσης ποιότητας «Andros Brand» συμμετέχουν 2 επαγγελματίες αλιείς της Άνδρου, ενώ στο στάδιο ένταξης στο πρόγραμμα βρίσκονται 2 επιχειρήσεις εστίασης από το Κόρθι της Άνδρου.

Η προώθηση του αλιευτικού τουρισμού περιλάμβανε τόσο τους επαγγελματίες αλιείς όσο και επισκέπτες και το ευρύτερο κοινό της Άνδρου. Η προώθηση του αλιευτικού τουρισμού σε ενδιαφερόμενους αλιείς περιλάμβανε την παρουσίαση των ευκαιριών και δυνατοτήτων του αλιευτικού τουρισμού ως εναλλακτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και επιπρόσθετου εισοδήματος των αλιέων, την πληροφόρηση και την παροχή διευκρινήσεων σχετικά με τις τεχνικές απαιτήσεις, την αδειοδοτική διαδικασία, το νομοθετικό πλαίσιο και γενικότερα για τον αλιευτικό τουρισμό. Για την προώθηση του αλιευτικού τουρισμού δημιουργήθηκε οικοτουριστικό γραφείο του έργου LIFE στο Γαύριο της Άνδρου και ειδική ενότητα στην ιστοσελίδα του έργου LIFE που αφορά στον αλιευτικό τουρισμό. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2022 ένα αλιέας από τη Χώρα της Άνδρου οργάνωνε εκδρομές αλιευτικού τουρισμού στην Άνδρο, ενώ τουλάχιστον ένας ακόμα αλιέας από το Κόρθι βρίσκεται στη διαδικασία έναρξης.

Η υλοποίηση του έργου LIFE Andros Park ανέδειξε το εύρος των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες αλιείς της Άνδρου καθώς και το πόσο ευάλωτος είναι ο τομέας της τοπικής αλιείας είτε σε τοπικές περιβαλλοντικές συνθήκες είτε σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι η πρόσφατη οικονομική κρίση στην χώρα και η πανδημία του Covid-19 που επηρεάζουν σημαντικά τόσο το εισόδημα και τις οικονομικές δυνατότητες των αλιέων όσο και τον τουρισμό και τη ζήτηση για τα αλιευτικά προϊόντα. Παρόλο που οι αρχικοί στόχοι ως προς την συμμετοχή των αλιέων στο πρόγραμμα σήμανσης ποιότητας «Andros Brand» και στην άσκηση αλιευτικού τουρισμού ήταν πιο φιλόδοξοι, δεδομένων των συνθηκών των τελευταίων ετών του έργου, σημειώθηκε σημαντική

πρόοδος τόσο στην προώθηση των τοπικών προϊόντων όσο και στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού και του αλιευτικού τουρισμού και αναμένεται περισσότερα αποτελέσματα της προσπάθειας αυτής να φανούν στα επόμενα χρόνια.

Executive Summary

The current document is the Final report on the mitigation of interactions between Mediterranean Monk Seal and local fisheries that was implemented in the frame of Action C5 “Mitigation of impacts of interactions between the Mediterranean Monk Seal and fisheries” of the of the LIFE Project “Conservation of priority species and habitats of Andros Island protected area integrating socioeconomic considerations” (LIFE Andros Park, LIFE 16 CCA/GR/000606).

The project is implemented by the Agricultural University of Athens, in collaboration with the Municipality of Andros, the Hellenic Agricultural Organization “Demeter”, the foundation CBC-Habitat, the Kaireios Library, the Hellenic Society for the Study and Protection of the Monk Seal, MOM, and the environmental consulting company NCC, with the financial support of the European Union and the Hellenic Green Fund.

The project aimed at implementing priority actions for the conservation, improvement of the conservation status and the restoration of the priority alluvial habitat of alder forests (*Alnus glutinosa*), as well as, of three marine fauna species of Andros with high conservation priority, namely the Mediterranean Monk Seal (*Monachus monachus*), the Mediterranean Shag (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) and the Audouin’s Gull (*Larus audouinii*). In order to achieve this overall objective, the project has implementing a series of conservation actions, including the protection measures of alluvial alder forests against wild fires, floods, soil erosion and overgrazing, the restoration of recently destroyed areas with alder, cleaning and management of marine plastic litter on the coast and at sea, as well as the reduction of the negative interactions between the Mediterranean Monk Seal and fisheries with parallel promotion of the local fisheries products and fishing tourism.

The objective of the Action C5 was mitigation of impacts of interactions between Mediterranean Monk Seal and local artisanal fisheries of Andros by means of (A) strengthening of wardening of marine areas where fishing is already restricted in order to contribute to the reduction of illegal fishing, (B) creation and promotion of “Andros Brand” trademark of local fishing products and (C) promotion of fishing tourisms to local fishermen and visitors of Andros Island.

The selection of the above measures and the methods of their implementation are based on the results of the LIFE project: Action A2 “Assessment of Mediterranean monk seal ecological requirements and habitats, marine plastic debris, derelict fishing gear and interactions with fisheries”, Action A3 “Technical planning for concrete conservation actions: Elaboration of the prerequisite technical documents and studies” and Action A4 “Socio-economic analysis to identify the vulnerabilities and opportunities for the sustainable development of Andros Island Natura 2000 sites (SAC and SPA)”.

The wardening of marine areas “Palaiopolis” and “Andros-Tinos Straits” involved regular land-based monitoring from observation points with the use of optical means, based on the wardening protocol that was created for this purpose. The wardening was implemented in association with the wardening that is implemented in the continuation of the LIFE ANDROSSPA project. From autumn

2021 until autumn 2022 a total of 257 wardening field visits was carried out, supported by additional 50 field trips of After-LIFE ANDROSSPA wardening. A single case of illegal spearfishing was recorded in the “Andros-Tinos Straits” marine area. Based on the data of the Coastal Fisheries Association of Andros, there has been a large reduction of illegal fishing during the last 2-3 years. One of the main reasons for this reduction is wardening of marine areas by Andros Municipality and as well as wardening carried out via LIFE Andros Park project. Fishing with explosives and by trawlers in the coastal waters has stopped completely, while illegal spearfishing which still remains has been reduced by 50%.

“Andros Brand” trademark and logotype were created, including operation of the “Andros Brand” Trademark Management Committee and signing-up of local fisheries and restaurants to the trademark programme based on the trademark rules and criteria that were designed by the LIFE project. In parallel, the trademark was promoted via the LIFE ecotourism office, the LIFE project website, as well as project’s technical workshops and personal communication. Until September 2022 two (2) fishermen already participate in the trademark, while two restaurants from Korthi, Andros, are in the process of becoming trademark members.

The promotion of the fishing tourism involved professional fishermen and visitors of Andros Island. The promotion to professional fishermen included the presentation of opportunities and possibilities of fishing tourism as an alternative business activity and additional source of income and informing them about permitting procedure, legal framework and fishing tourism in general. For the purpose of promoting fishing tourism an ecotourism office was created in Gavrio, Andros and a special section on the project’s website. Until September 2022, there was one (1) fisherman from Chora, Andros, practicing fishing tourism, but at least one more from Korthi is in the process of starting fishing tourism.

The implementation of the project LIFE Andros Park highlighted a range of difficulties the local fisheries of Andros are facing and how vulnerable the local fishing sector is either to local environmental conditions or external factors such as recent financial crisis and the Covid-19 pandemic, which have significant impact on the income and financial capacity of the fishermen, as well as on the tourism and the demand for the fishing products. Although the initial goals of the promotion of Andros Brand trademark and fishing tourism were more ambitious, considering the conditions under which the project was implemented during its last years, there has been a significant progress in the promotion of both, Andros local products and the fishing tourism, with further improvement being expected for the years following the project.